

Gebiedsagenda

De Dorpen

2024 - 2027

Deze gebiedsagenda is een gezamenlijke samenwerkingsagenda voor alle partners in het wijkteam, inwoners en wijkorganisaties.
Uitgegeven door gemeente Ede.

Publicatiedatum: 5 oktober 2023

Gemeente Ede

Postbus 9022
6710 HK Ede
Tel.: 14 0318
info@ede.nl

Gebiedsagenda De Dorpen

2024 - 2027

Inhoudsopgave

Inleiding	1
Het wijkteam	3
Dorpsraden	4
Opgaven De Dorpen	4
1. Inwoners ontmoeten elkaar en doen mee	5
2. Opgroeien met kansen	6
3. Samenwerken aan vitale dorpen	7
4. Meer mensen kiezen voor een gezonde leefstijl	8
5. Een veilig dorp voor iedereen	9
6. Samenwerken aan groene en schone dorpen	10
7. Meer aandacht voor duurzaamheid	11
8. Landbouwtransitie in het landelijk gebied	12
Vragen of hulp nodig?	13
Ede Doet	13

Inleiding

Voor u ligt de gebiedsagenda van het gebied De Dorpen. Hierin leest u hoe we de komende jaren De Dorpen fijne plekken houden om te wonen, werken en leven. In deze gebiedsagenda beschrijven we waar we de komende vier jaar (2024 t/m 2027) samen met wijkpartners, inwoners, ondernemers en organisaties aan werken.

Wat is een gebiedsagenda?

De gebiedsagenda is een samenwerkingsagenda voor alle partners van uw gebied. Een kompas om de samenwerking te laten groeien. Want we hebben elkaar nodig om onze leefomgeving écht leefbaar en prettig te houden.

De gebiedsagenda is opgedeeld in een aantal opgaven die richting geven aan hoe we de leefbaarheid in De Dorpen willen verbeteren. Deze opgaven worden samen met de wijkpartners uitgewerkt tot uitvoeringsplannen. In de gebiedsagenda benoemen we vaak dat 'we' aan een opgave gaan werken. Maar wie is 'we'? Hiermee bedoelen we wijkteamleden, maar ook inwoners en andere partners in het dorp. Op het moment dat we deze agenda uitbrengen, is niet voor elke opgave bekend wie 'we' precies zijn. Daar werken we de komende tijd verder aan. Uiteindelijk is het dorp van ons allemaal en dragen we daar samen verantwoordelijkheid voor.

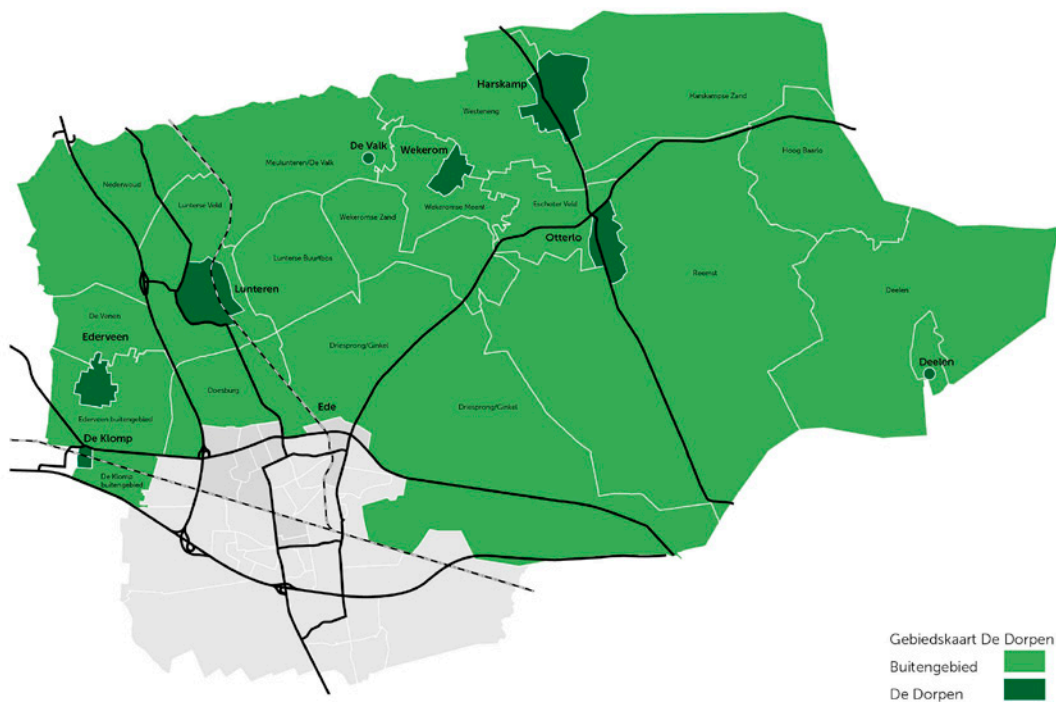
Waarom is er een gebiedsagenda?

De gemeente Ede is opgedeeld in vier gebieden: De Dorpen, Ede-Zuid & Bennekom, Veldhuizen & Kernhem en Ede-Centraal. Deze gebiedsagenda gaat over het gebied De Dorpen. Elk gebied bestaat uit wijken en/of dorpen met hun eigen kenmerken, vraagstukken en kansen. We zien dat niet elke buurt, wijk of dorp hetzelfde nodig heeft. Daarom spreken we over wijkgericht werken. De beroepskrachten van het wijkteam werken samen met inwoners en andere organisaties uit het dorp. Het versterken van de leefbaarheid staat centraal. Ook maakt het wijkteam met de gebiedsagenda de wensen en aandachtspunten van de inwoners duidelijk.

Klassieke thema's zoals schoon, heel en veilig zijn belangrijk om prettig te wonen en te leven in het dorp. In deze agenda voegen we thema's zoals gezondheid, vitaliteit en duurzaamheid toe. De **Omgevingsvisie Ede 2040** beschrijft de toekomst voor de leefomgeving van de gemeente Ede tot 2040. Hierin maakt de gemeente de keuze om de komende 20 jaar extra in te zetten op 'Leven in gezonde wijken, dorpen en buurtschappen'. De thema's uit deze gebiedsagenda sluiten hierop aan.

Hoe kwam deze gebiedsagenda tot stand?

In het najaar van 2022 gingen de wijkpartners in gesprek met inwoners en organisaties over de dorpen. We hoorden wat inwoners belangrijke onderwerpen vinden en waar zij kansen zien om het dorp te verbeteren. En ook waar inwoners zelf mee aan de slag willen. Daarnaast verzamelden we kennis en ervaringen van onder andere de beroepskrachten die dagelijks in het dorp werken. Al deze informatie is gebundeld in een participatieboek. De informatie uit het participatieboek is gecombineerd met informatie uit de **Gebiedsprofielen** en uit de **Leefbaarheidsmonitor**. Samen helpen ze om de opgaven in deze gebiedsagenda vorm te geven. Naast een participatieboek hebben we elke gebiedsagenda vormgegeven in een praatplaat. Op de praatplaat staan de tekeningen afgebeeld die horen bij elke opgave.

Deze dorpen behoren tot het gebied De Dorpen

Het wijkteam

Het wijkteam bestaat uit beroepskrachten van verschillende organisaties die samenwerken aan prettige dorpen om in te wonen en leven. Het team is elke dag in het dorp aanwezig en heeft contact met inwoners, organisaties en verenigingen.

Zo weten zij wat er speelt. Als het nodig is, kan het wijkteam helpen of doorverwijzen naar de juiste organisaties. Bijvoorbeeld ambtenaren op het gemeentehuis of zorgaanbieders. Ook helpt het wijkteam inwoners met het opstarten of verder brengen van initiatieven om het dorp leuker, mooier en beter te maken. Het wijkteam van De Dorpen bestaat uit beroepskrachten van de volgende organisaties:

- Gemeente Ede (gebiedsmanager, wijkbeheerder, adviseur Veiligheid, Sociaal Team, handhaving)
- Malkander
- Woonstede
- Politie
- Sportservice Ede
- Centrum voor Jeugd en Gezin
- Youth for Christ
- Know Limits
- Nuchter Ede

Kijk voor meer informatie en contactgegevens van het wijkteam op www.ede.nl/wijkteams.

Leefbaarheidsmonitor Ede 2021

De Leefbaarheidsmonitor laat zien hoe de situatie van de Leefbaarheidsmonitor in de gemeente Ede is, en hoe die zich in de afgelopen jaren heeft ontwikkeld. Elke twee jaar voert de gemeente de leefbaarheidsmonitor uit. Ruim 3.500 inwoners hebben eind 2021 hun leefbaarheidsbeleving gedeeld. Inwoners uit de gemeente Ede geven in 2021 de leefbaarheid van hun eigen buurt gemiddeld een rapportcijfer 7,6. Dit zijn de rapportcijfers van De Dorpen en het buitengebied:

Buitengebied	8,2
Lunteren	8,0
Ederveen/De Klomp	7,6
Wekerom	8,0
Otterlo	8,0
Harskamp	7,7

Dorpsraden

In het gebied De Dorpen zijn zes dorpsraden actief: Otterlo's Belang, Harskamps Belang, Belangenvereniging Wekerom, Plaatselijk Belang De Valk, Dorpsraad Lunteren en Belangenvereniging Ederveen/De Klomp. De dorpsraden weten wat er leeft in hun dorp. Daarom zijn zij een belangrijke samenwerkingspartner voor het uitvoeren van deze gebiedsagenda. Met de dorpsraden is een paar jaar geleden het dorpsradenconvenant aangescherpt. Het doel ervan was om de onderlinge rollen aan te scherpen en de samenwerking tussen de dorpsraden en de gemeente te versterken. Samen met de dorpsraden bepalen we de volgorde waarmee we met de onderwerpen uit deze agenda aan de slag gaan.

Opgaven De Dorpen

In dit hoofdstuk leest u de belangrijkste opgaven voor de komende vier jaar voor De Dorpen. De opgaven zijn:

1. Inwoners ontmoeten elkaar en doen mee
2. Opgroeien met kansen
3. Samenwerken aan vitale dorpen
4. Meer mensen kiezen voor een gezonde leefstijl
5. Een veilig dorp voor iedereen
6. Samenwerken aan groene en schone dorpen
7. Meer aandacht voor duurzaamheid
8. Landbouwtransitie in het landelijk gebied

Onder elke opgave leest u een toelichting op de situatie van dit moment. U leest bijvoorbeeld opvallende zaken die we van inwoners en wijkpartners hoorden. Of opvallende cijfers uit de laatste Leefbaarheidsmonitor die in 2021 werd gehouden. Daarnaast beschrijven we de doelen waaraan het wijkteam werkt.

Elke opgave heeft het kopje **'Zo werken we hieraan'**. Daar beschrijven we wat we doen om aan de opgave te werken. Dat kan bijvoorbeeld een strategie, project, onderzoek, actie of idee zijn. Hoe, wie en wanneer we dit uitvoeren schrijven we op in de uitvoeringsplannen. Dit stelt het wijkteam op aan de hand van deze agenda.

1. Meer inwoners ontmoeten elkaar en doen mee

Ieder dorp heeft zijn eigen identiteit met bijpassende leefstijl. En ook tussen de dorpen zijn er culturele verschillen. De leefstijl van een deel van de bewoners van het gebied De Dorpen verschilt met die van bewoners van Ede-Stad. De leefstijl is bijvoorbeeld landelijker of dorpsers. Zij zijn trots op hun dorpsidentiteit en laten dit ook graag zien. Er wonen ook mensen die niet in het 'standaard' dorpsse plaatje passen of groepen die elkaar niet altijd weten te vinden. We vinden het belangrijk dat alle dorpsbewoners prettig leven in hun eigen omgeving. Dat betekent dat iedereen welkom is, ongeacht afkomst, geloof of geaardheid. Maar ook dat de grenzen van een ander herkend en gerespecteerd worden.

Het aantal mensen dat de komende jaren zorg nodig heeft wordt in Nederland groter. Dat geldt ook zeker voor De Dorpen. Door de vergrijzing van de dorpen en het anders inrichten van de zorg komt er meer druk op de familie en vrienden. Gelukkig zijn er mantelzorgers. Zij zijn van grote meerwaarde voor mensen die zorg nodig hebben. Mantelzorgers hebben soms ook zelf zorg en ondersteuning nodig. Dit wordt niet altijd hardop uitgesproken. Het is voor hen belangrijk om te weten dat ook zij ondersteuning kunnen krijgen.

Kerkgemeenschappen lossen vaak zelf zorgvragen binnen de gemeenschap op. Maar soms zijn zorgvragen te groot voor een gemeenschap. Daarom willen we de gemeenschappen beter informeren over professionele organisaties die hulp kunnen bieden. Daarmee willen we voorkomen dat mensen in de problemen komen, doordat zij te laat professionele hulp ontvangen.

Uit de cijfers van de Leefbaarheidsmonitor blijkt dat de leefbaarheid in De Dorpen een ruime voldoende krijgt. Dit uit zich heel duidelijk in een goede sociale samenhang tussen inwoners. De mate van eenzaamheid is laag in De Dorpen. Toch springt Otterlo er duidelijk boven uit. Hier geeft 22% van de inwoners aan zich soms of vaak eenzaam te voelen.

Zo werken we hieraan:

- De Oekraïense vluchtelingen zijn opgenomen in de Harskampse samenleving. Toch kijken we graag met hen of zij zich thuis voelen en hoe we de samenhang met Harskampers kunnen verbeteren. Dit in zowel het dorp als op de Legerplaats Harskamp. Dit doen we met activiteiten die aansluiten bij zowel de Oekraïense vluchtelingen als bij de dorpsbewoners van Harskamp.
- In Deelen is in het voorjaar van 2023 het centrum voor statushouders en arbeidsmigranten geopend. Ook hen willen we onderdeel laten zijn van de samenleving. Het wijkteam legt hierin de verbinding met omwonenden van Deelen en Hoog Baarlo. Ook hier organiseren we extra activiteiten of gaan we op zoek naar vrijwilligers, zodat de statushouders goed worden opgenomen in de Nederlandse samenleving. Coördinatie Vrijwilligers Vluchtelingen Ede (CVVE) kijkt al over de gemeentegrenzen naar Hoenderloo en Schaarsbergen.
- Otterlo's Belang en het wijkteam onderzoeken samen hoe groot de genoemde eenzaamheid in Otterlo daadwerkelijk is. Waar nodig, in zowel Otterlo als de andere dorpen, werken we aan de bekendheid van koffiemomenten en andere activiteiten om eenzaamheid te verkleinen.
- Het wijkteam zet in op extra communicatie naar en contact met mantelzorgers. Samen zoeken we naar mogelijkheden om mantelzorgers te ondersteunen als zij tegen hun grenzen aanlopen. Ook gaat het wijkteam in gesprek met kerken om hen beter te informeren over beschikbare professionele hulporganisaties.
- Elkaar kennen is ook belangrijk als iemand hulp nodig heeft van z'n omgeving. Dat kan iets kleins zijn, zoals boodschappen of een oppas. Maar ook bij hulp in de opvoeding of bij eenzaamheid is het belangrijk om hierom te vragen. Het wijkteam besteedt hier de komende jaren extra aandacht aan. Het wijkteam stimuleert ontmoeting(s)plaatsen voor jong en oud.
- Samen met jongeren die worstelen met hun geaardheid zoeken we oplossingen die passen bij hun denk- en leefwereld.

2. Opgroeien met kansen

Het is belangrijk dat de omgeving een veilige basis biedt om jezelf te kunnen zijn. Als deze basis er niet is, levert het wijkteam daarin ook een bijdrage door middel van activiteiten en trainingen. We stimuleren en dagen de jeugd uit om talenten te ontwikkelen, elkaar te ontmoeten en slimme keuzes te maken. Het wijkteam bouwt daarnaast aan een relatie met de jeugd. Het doel is dat de jongeren weten wat de (partners van) het wijkteam voor hen kunnen betekenen. En met wie zij contact op kunnen nemen als zij daar behoefte aan hebben.

Positief en veilig opgroeien begint natuurlijk al op jonge leeftijd. Daarom willen we de komende jaren met alle generaties in actie komen: van jonge ouders tot opa's en oma's. Het is belangrijk dat we het goede voorbeeld geven. We zorgen samen voor een omgeving die de jeugd uitdaagt en prikkelt om zichzelf te ontwikkelen. We helpen ouders en jongeren om weerbaar te worden. Bijvoorbeeld door het versterken van het positieve zelfbeeld, het leren omgaan met tegenslagen en grenzen aan te leren geven. Ook gaan we alcohol- en drugsgebruik tegen. Zo willen we overlast voorkomen en zorgen voor een goede en gezonde start.

In De Dorpen zijn er minder sport- en vrijetijdactiviteiten dan in Ede-stad. Ook in De Dorpen is het belangrijk dat de jeugd zinvolle vrijetijdsbesteding heeft om fijn op kunnen opgroeien. Het wijkteam hoort vanuit de jeugd dat er behoefte is aan een divers aanbod aan activiteiten. Het aanbod moet uiteraard wel aansluiten bij de jeugd van De Dorpen.

Zo werken we hieraan:

- We maken jongeren weerbaarder door bijvoorbeeld voorlichting te geven over hoe ze om kunnen gaan met negatieve gevoelens. Meiden komen graag naar zo'n training. Jongens hebben meer aanmoediging nodig om deze training te volgen. Basisscholen en kerken die hieraan willen werken, kunnen rekenen op ondersteuning van het wijkteam.
- Kerken en basisscholen die werken aan meer bewustwording en goede voorlichting over de gevolgen van social media en alcohol- en drugsgebruik, kunnen rekenen op ondersteuning van het wijkteam.
- Het wijkteam verkent samen met de jeugd uit Wekerom, Harskamp en Ederveen de behoefte aan activiteiten. Met de jeugd zoeken we naar het juiste aanbod. Dit kunnen sport- of vrijetijdsactiviteiten zijn. Ook zijn er wensen rondom huiswerkbegeleiding. Door te starten met de Study Buddies in Otterlo sturen we aan op een kansrijke omgeving om in op te groeien.
- Het wijkteam ondersteunt vrijwilligers in het realiseren van plekken waar ouders terecht kunnen met opvoedvragen. In Lunteren bestaat dit al. Het is belangrijk om deze ontmoetingsplekken vanuit het dorp zelf te laten ontstaan.

3. Samenwerken aan vitale dorpen

De meeste dorpsbewoners geven aan dat zij tevreden zijn over het leven in hun dorp. Over het algemeen zijn er nog genoeg voorzieningen in de buurt, zijn veel vrijwilligers actief en is er een actief verenigingsleven. We horen wel dat inwoners zich zorgen maken over de druk op de gemeenschap. De behoefte aan vrijwilligers, mantelzorgers en burenhulp neemt in het algemeen alleen maar toe.

We zien dat dorpen vergrijzen. Er zijn steeds meer ouderen in vergelijking met jongeren. De behoefte aan passende woningbouw voor jongeren, jonge gezinnen en senioren is groot. Vooral de jongere generaties trekken door het gebrek aan betaalbare woningen weg. Dat leidt tot meer vergrijzing en kan het dorp drastisch veranderen. Inwoners willen graag de lokale cultuur, de ondernemers, verenigingen, scholen en winkels behouden. Hiervoor is het belangrijk om een gebalanceerde bevolkingssamenstelling te hebben in De Dorpen. In Otterlo en Lunteren zal in 2040 zelfs één op de drie inwoners ouder dan 65 jaar zijn. Deze grotere groep ouderen heeft uiteindelijk zorg of ondersteuning nodig. We moeten dus handelen naar de gevolgen van de vergrijzing.

De uitdaging is om de toekomstige woningbouw op tijd aan te laten sluiten bij de behoefte van het dorp. Hiermee kunnen we vergrijzing voorkomen en werken we aan het op peil houden van het niveau van zorg, voorzieningen en vrijwilligers. Sommige inwoners maken zich zorgen of het karakter en de zelfstandigheid van hun dorp wel bewaard blijft. Wordt er niet te snel en te veel gebouwd? Vinden nieuwe inwoners voldoende aansluiting met het dorp? De woningbouwopgave is uitgewerkt in de Omgevingsvisie. De komende jaren gaat de gemeente de Omgevingsvisie samen met onder andere de dorpsraden omzetten in uitgewerkte plannen.

Vrijwilligers en mantelzorgers zijn belangrijk voor De Dorpen. Veel inwoners en organisaties zijn afhankelijk van hun hulp en ondersteuning. In De Dorpen zijn gelukkig ontzettend veel vrijwilligers actief. In Wekerom is zelf 68% van de inwoners actief als vrijwilliger, terwijl het gemiddelde in Ede 48% is. In alle dorpen ligt het aantal vrijwilligers ruim boven het Edese gemiddelde. Het wijkteam blijft zich inzetten om vrijwilligers te ondersteunen en te werven. We willen bestaande vrijwilligers behouden en nieuwe vrijwilligers enthousiast maken.

In De Dorpen bestaan sinds eind 2021 drie Kwartiertafels. Eentje in Lunteren, eentje in Ederveen, en een gecombineerde in Harskamp, Wekerom en Otterlo. Aan de Kwartiertafels nemen verschillen professionele partijen deel die betrokken zijn bij de zorg voor en het welzijn van de inwoners van het dorp (zoals lokale platforms als OtterloNU). De doelstelling van de Kwartiertafels is het versterken van de samenwerking tussen alle deelnemende organisaties. Ook bespreken zij bewonerszaken die in het dorp spelen en niet eenvoudig opgelost kunnen worden.

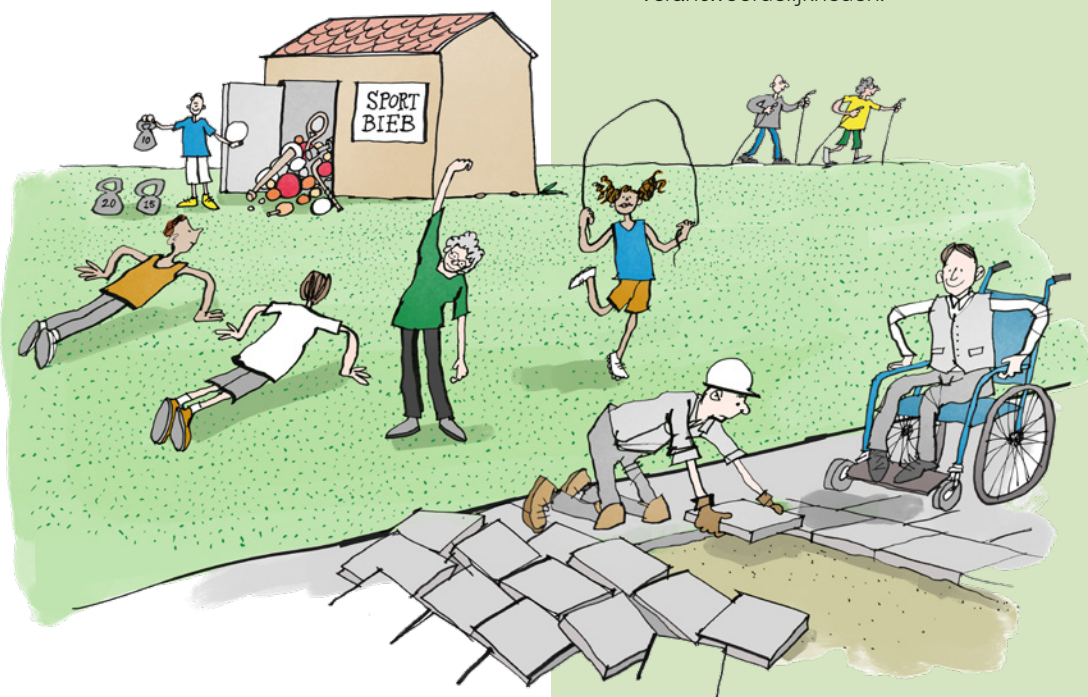
Zo werken we hieraan:

- Het wijkteam moedigt samen met de dorpshuizen de senioren aan om op tijd na te denken over hun zorgbehoefte op de langere termijn. We organiseren bijvoorbeeld in Lunteren een informatiebijeenkomst voor senioren. En met huisbezoeken aan senioren verwijzen we naar hulp. De dorpscoöperatie OtterloNU is een mooi voorbeeld waarbij (informele) zorg en een sociale omgeving samenkomen.
- Een dorpshuis heeft een belangrijke verbindende rol in het dorp. In Otterlo wordt gewerkt aan de doorontwikkeling van het dorpshuis tot een aansprekende ontmoetingsplek met verschillende functies voor alle inwoners. In Harskamp zien we dat meerdere ontmoetingsplekken samen de rol van dorpshuis overnemen. Samen met de dorpshuizen verbetert het wijkteam waar nodig de invulling, het gebruik en het aanbod van activiteiten.
- Het wijkteam denkt met dorpsraden en (sport-)verenigingen mee hoe zij activiteiten blijven organiseren. Bijvoorbeeld door het aanbod voor jeugd aansprekender te maken. Of door samen op te trekken in hun organisatie en activiteiten. Maar ook door nieuwe vrijwilligers te werven. We verkennen wat de dorpen onderling voor elkaar kunnen betekenen.
- Vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties kunnen rekenen op ondersteuning van het wijkteam. De vrijwilligersmarkt in Ederveen begin 2023 is daar een goed voorbeeld van. Halverwege 2023 vindt deze ook in Lunteren plaats. Als er behoefte aan is, helpt het wijkteam bij het organiseren van deze markt in de andere dorpen. In Lunteren werken inwoners met het wijkteam aan het opzetten van een welzijnsplatform. Een mooi bewonersinitiatief dat de organisaties in Lunteren gaat helpen in het ondersteunen van hun vrijwilligers.
- Er zijn veel activiteiten in De Dorpen, maar die zijn niet altijd bekend bij inwoners. Het wijkteam denkt mee over de bekendheid van deze activiteiten. Lokale kranten zoals de Lunterse Krant, de Viersprong, Dorpspraat Otterlo en de Habo zijn belangrijke communicatiekanalen.
- Het wijkteam zoekt meer verbinding met de kerken. Binnen deze gemeenschappen zijn heel veel betrokken inwoners te vinden. De kerkgemeenschappen zijn veruit de grootste vrijwilligersorganisaties. We maken de kerken bekender met het wijkteam en (professionele) organisaties die ondersteuning bieden.

4. Meer mensen kiezen voor een gezonde leefstijl

Bewegen, spelen en sporten zijn onderdelen van een gezonde leefstijl. Die gezonde leefstijl is belangrijk om lekker in je vel te zitten, gezond te blijven en mee te kunnen doen in de maatschappij. Ook op latere leeftijd. Bewegen kan al beginnen bij de eigen voordeur. Natuurgebieden, bossen en groene plekken in De Dorpen nodigen uit om in beweging te komen. Daarom willen we dat er genoeg prettige en veilige plekken in De Dorpen en het buitengebied komen waar inwoners kunnen bewegen. Zo verlagen we de drempel om gezond te bewegen. Een mooi voorbeeld is de beweegtuin bij De Schakel in Lunteren waar ouderen beweegoefeningen doen om vitaal te blijven.

We vinden het belangrijk dat de buitenruimte toegankelijk is voor alle inwoners. Voor mensen die slecht ter been zijn of met een kinderwagen lopen is dat niet vanzelfsprekend. Bijvoorbeeld door losliggende tegels of te weinig ruimte op de stoep. Voor ouderen kan de drempel om naar buiten te gaan soms letterlijk te groot worden. Dan kan leiden tot eenzaamheid. We willen dat ook de minder mobiele inwoners een actieve leefstijl kunnen houden. Ook voor hen moet de openbare ruimte een prettige en veilige omgeving zijn. Waar het kan, nemen we maatregelen om obstakels te verwijderen.

Zo werken we hieraan:

- Het wijkteam toetst samen met inwoners de kwaliteit van de buitenruimte. Tijdens een wandeling controleren we of de buitenruimte voldoende toegankelijk is voor mensen met bijvoorbeeld een rollator, rolstoel of scootmobiel. We starten hiermee bij complexen waar veel mensen wonen die slecht ter been zijn.
- Als er behoefte aan is, kan er op logische plekken een sportbieb geplaatst worden. Daar kan iedereen sportmateriaal lenen. Wel zien we dat de huidige sportbiebs soms niet goed functioneren. Daarom zoeken we in die dorpen naar een betere oplossing. Ook onderzoekt het wijkteam de (sport)behoefte van de jeugd en laat zij het aanbod hier beter op aansluiten.
- Bewonersinitiatieven die zich richten op gezamenlijk sporten en bewegen, zoals wandelclubs of hardlooptroepen kunnen rekenen op ondersteuning van het wijkteam.
- In Wekerom, Harskamp en Ederveen gaat het wijkteam met inwoners op zoek naar prettige wandelroutes om het dorp. Dat kan ook betekenen dat we bestaande routes aanpassen. Belangrijk is om hierbij betrokken dorpsbewoners te vinden die graag de kwaliteit van deze wandelroutes hoog willen houden.
- De komende jaren gaat de gemeente aan de slag met het wegwerken van achterstanden in het onderhoud van het groen en de openbare ruimte. Dat gebeurt op maat, zodat we kunnen aansluiten bij mooie bewonersinitiatieven. Als inwoners een hogere kwaliteit van de buitenruimte willen, kijken we samen naar de mogelijkheden en verantwoordelijkheden.

5. Een veilig dorp voor iedereen

De meeste inwoners van de dorpen voelen zich behoorlijk veilig. In Ederveen, Harskamp en Wekerom geven inwoners wel aan dat ze meer overlast ervaren van groepen jongeren dan een paar jaar geleden. Ook melden inwoners uit zowel De Dorpen als het buitengebied dat er steeds vaker hard gereden wordt. Medeweggebruikers ervaren dit als onveilig. Vooral op wegen waar ook fietsers zijn en zeker waar kinderen naar school fietsen.

Veel ongelukken in De Dorpen en het buitengebied komen helaas doordat bestuurders onder invloed zijn van drank of drugs. Als samenleving kunnen we voor een groot deel zelf bijdragen aan een veilige leefomgeving. Dat begint door ons bewust te zijn van ons eigen gedrag als we buiten zijn of deelnemen aan het verkeer. Het wijkteam werkt samen met inwoners aan bewustwording van de eigen rol als deelnemer aan het verkeer.

Ook vinden we het belangrijk dat inwoners zich thuis veilig voelen. Ouderen, jongeren en kwetsbare inwoners worden vaker slachtoffer van digitale criminaliteit. Woninginbraak en babbeltrucs (smoesjes waarmee oplichters proberen mensen te beroven) zien we het vaakst gebeuren in Otterlo en Lunteren.

Zo werken we hieraan:

- Het wijkteam geeft voorlichting over het herkennen en voorkomen van digitale criminaliteit en woninginbraak. Op verzoek van en in samenwerking met dorpshuizen en dorpsraden bieden we deze extra voorlichting.
- De werkgroep 'alcohol en drugs in het verkeer' organiseert voorlichting over veilig verkeersgedrag. Voor jongeren, maar ook zeker voor volwassen bestuurders. Dit doet de werkgroep rond locaties waar veel gedronken wordt. Denk aan bedrijven, (sport)verenigingen, dorpshuizen en keten. De werkgroep blijft zich richten op preventie, bewustwording en handhaving.
- We moedigen inwoners aan om elkaar aan te spreken op gedrag dat tot overlast leidt. In het bijzonder als het gaat om overlast in het verkeer. We zoeken naar creatieve manieren. We gaan onder andere op zoek naar rolmodellen (personen die het goede voorbeeld geven).
- Op plekken waar inwoners regelmatig overlast van jongeren ervaren, organiseert het wijkteam gesprekken met jongeren en omwonenden om tot oplossingen te komen. Daarmee werken we aan meer begrip voor en acceptatie van elkaar.

6. Samenwerken aan groene en schone dorpen

Inwoners van De Dorpen zijn erg gehecht aan het groen in en rond het dorp. Het draagt bij aan het dorpse karakter en je kan er elkaar ontmoeten. Ook draagt het groen bij aan een prettiger klimaat voor mens en dier. Veel dorpsbewoners melden dat het onderhoud van het groen en de buitenruimte de laatste jaren te wensen overlaat. Tegelijk zetten steeds meer inwoners zich in voor het groen in hun omgeving. Bijvoorbeeld door zwerfafval op te rapen. Of door groene plekken te 'adopteren', mooier te maken en zelf te onderhouden. De Valkse Groencoöperatie is een initiatief van inwoners die zelf de openbare ruimte onderhouden. Zij hebben een deel van het onderhoud van de gemeente overgenomen om zelf de kwaliteit van de buitenruimte te verbeteren.

Zo werken we hieraan:

- Inwoners houden hun omgeving schoon door zwerfafval op te ruimen. Deze inwoners noemen we 'Schone Helden'. Waar nodig kijkt het wijkteam met deze Schone Helden waar extra middelen of denkkraft nodig is.
- Inwoners in Otterlo die het bestaande hondenloopgebied willen verbeteren, kunnen rekenen op ondersteuning van het wijkteam.
- Om verschillende redenen treft het wijkteam soms tuinen aan die inwoners zelf niet meer kunnen onderhouden. Waar inwoners ervoor open staan, wil het wijkteam onderzoeken of betrokken buurtbewoners en vrijwilligersorganisaties hierbij kunnen helpen.
- Extra aanpassingen in de openbare ruimte zoals voedselbosjes en moestuinen dragen niet alleen bij aan het groen in de wijk, maar zorgen ook voor een gezonde wijk. Het wijkteam gaat samen met betrokken inwoners aan de slag om dit soort initiatieven mogelijk te maken.

7. Meer aandacht voor duurzaamheid

Het is steeds belangrijker om bewuster om te gaan met de leefomgeving en energiegebruik. Het thema duurzaamheid leeft onder inwoners vooral als het gaat om het vergroenen van de dorpen en de overstap naar duurzame energiebronnen. In de verschillende dorpen komen de zorgen over de toegenomen energieprijzen naar voren. Inwoners willen niet in de financiële problemen komen door stijgende energieprijzen. Een gevolg is dat de hoeveelheid houtstook is toegenomen. De fijnstof die hierdoor ontstaat levert bij sommige inwoners gezondheidsklachten op.

We willen de buitenruimte aanpassen aan het veranderende klimaat om natte voeten of grote hitte op straat tegen te gaan. Vergroenen is het haakje om samen met inwoners in gesprek te gaan over verduurzamingsopgaven. We maken inwoners bewuster van duurzaamheidsopgaven en verwijzen door naar de beschikbare ondersteuning bij het maken van duurzame keuzes.

Zo werken we hieraan:

- We helpen inwoners die hun tuin aan willen passen aan het veranderende klimaat, maar dat niet zelf kunnen. Er zijn verschillende organisaties die praktische hulp bieden. Het wijkteam kan inwoners met deze organisaties in contact brengen.
- Inwoners met goede ideeën voor duurzame initiatieven kunnen bij het wijkteam aankloppen voor hulp.
- We ondersteunen en verbinden inwoners om kennis uit te wisselen over energie besparen en zelf energie opwekken. In De Dorpen zijn al veel inwoners actief die hun eigen omgeving informeren over de kennis rondom de energietransitie. Ook zijn er al werkgroepen om te onderzoeken of het mogelijk is om zelf energie op te wekken. Waar nodig denkt het wijkteam daarin mee.
- Er zijn subsidiemogelijkheden voor duurzame ideeën, zoals het isoleren van de woning. Het wijkteam wil informatie over deze mogelijkheden graag delen.
- We brengen mensen die in financiële problemen komen door hun hoge energierekening in contact met energiecoaches en verwijzen door naar financiële hulp.

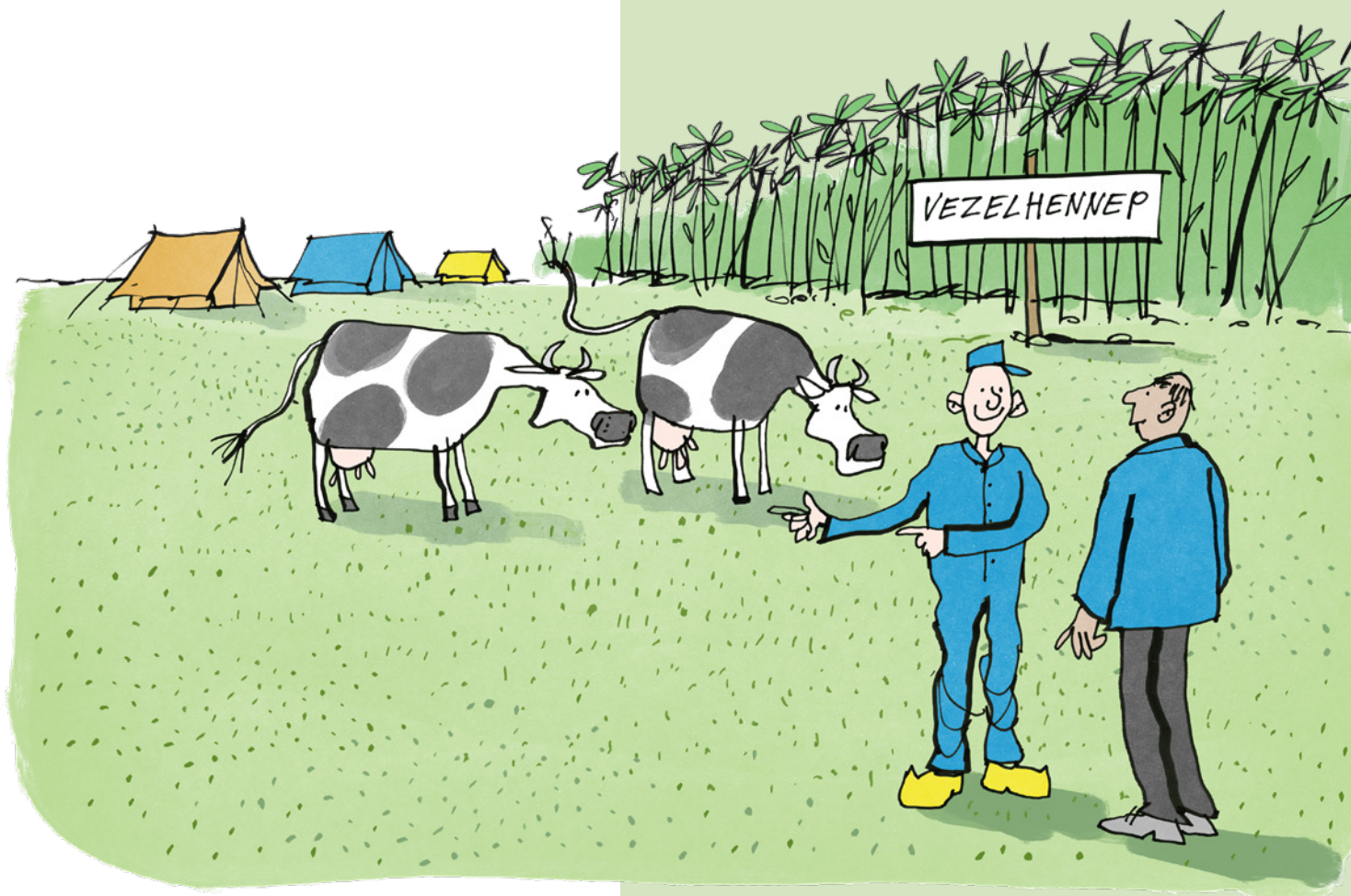
8. Landbouw-transitie in het landelijk gebied

De veranderingen die boerenbedrijven doormaken, zal ook in De Dorpen en het buitengebied merkbaar zijn. 'Boer zijn is geen baan, het is een levenswijze.' Het stoppen van een boerenbedrijf kan emotioneel hard aankomen. Niet alleen bij de boeren zelf, maar ook in de gemeenschap. Want naast boerenbedrijven zijn er ook veel andere bedrijven verbonden aan de landbouw en veeteelt. Het is onzeker of deze bedrijvigheid er over een aantal jaar nog is. We zien dat de inwoners van De Dorpen ondernemend zijn en nieuwe mogelijkheden aanboren.

Het is bekend dat er bepaalde ondermijnende activiteiten voorkomen in het landelijke buitengebied. Denk bijvoorbeeld aan drugcriminaliteit. Samen kunnen we er aandacht aan geven, zodat dit soort activiteiten niet plaatsvinden in De Dorpen.

Zo werken we hieraan:

- Het wijkteam ziet ook dat het stoppen van een bedrijf op emotioneel vlak veel impact heeft. Het wijkteam verbindt boeren die willen stoppen aan de organisaties die verschillende mogelijkheden kunnen bieden om met deze verandering om te gaan.
- Het wijkteam gaat zich inzetten op het benoemen van de gevaren van ondermijnende (lees: criminele) activiteiten. Het wijkteam wil daarmee ook boeren die hun bedrijf stoppen weerbaarder maken tegen deze ondermijnende activiteiten.

Vragen of hulp nodig?

Hebt u vragen of hebt u hulp nodig bij het opstarten en/of uitvoeren van een idee voor de wijk? Dan kunt u contact opnemen met gebiedsmanager Wouter Keijzer. Mail naar dedorpen@ede.nl of bel **14 0318**. De gebiedsmanager brengt u in contact met de juiste beroepskracht uit het wijkteam. Kijk op www.ede.nl/wijkteams voor meer informatie over de partners in het wijkteam. Hier kunt u zich ook opgeven om op de hoogte te blijven, mee te denken of samen te werken aan de opgaven uit deze gebiedsagenda.

Via www.ededoet.nl kunnen inwoners(organisaties) geld ophalen, vrijwilligers werven en middelen verzamelen om zelf een initiatief te starten in hun buurt. Zo kunnen inwoners zelf bijdragen aan een mooiere, leukere en betere buurt. Twee keer per jaar ontvangen alle huishoudens in gemeente Ede een cheque van € 7,50 in de brievenbus. Initiatiefnemers kunnen deze cheques verzamelen en gebruiken voor hun initiatief. Het wijkteam kan initiatiefnemers helpen bij het opstarten van hun initiatief. Het wijkteam helpt met advies en brengt mensen en organisaties met elkaar in contact die elkaar kunnen helpen.